

УДК: 551.579

Мудра К.В. (Україна, Київ)

ОЦІНКА МОНІТОРИНГОВОЇ МЕРЕЖІ БАСЕЙНУ ПІВДЕННОГО БУГУ ЗГІДНО ВИМОГ ВОДНОЇ РАМКОВОЇ ДИРЕКТИВИ ЄС ТА ВСЕСВІТНЬОЇ МЕТЕОРОЛОГІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Басейн Південного Бугу належить до числа добре вивчених у гідрологічному відношенні. Всього у басейні в різний час спостереження за водним режимом проводилися на 106 гідрологічних постах, 24 з них – діючі до цього часу. У зв'язку із скороченням моніторингової мережі в кінці ХХ ст. та розширенням масштабів водоспоживання і розробкою планів управління річковими басейнами, наявні гідрологічні пости не забезпечують в повному об'ємі водокористувачів та управлінців гідрологічною інформацією. Виникає питання щодо оптимізації та удосконалення (розширення) системи моніторингу у басейні.

Керівними документами для створення державної системи моніторингу водних ресурсів виступає «Руководство по гидрологической практике. Том I» Всесвітньої Метеорологічної організації та Водна Рамкова Директива Європейського Союзу (ВРД ЄС 2000/60/ЕС).

У статті 8 ВРД сформульовано завдання з організації моніторингу вод, де основна мета – отримувати узгоджений та всебічний огляд кожного річкового басейну для оцінки його екологічного та хімічного стану, що є запорукою нормального функціонування та доцільного застосування плану управління річковим басейном. Проведення гідрологічного моніторингу повинно відбуватися на основі виділених у рамках розробки Плану управління річковим басейном Південного Бугу водних тіл, кількість яких - 105 тіл [План управління річковим басейном Південного Бугу: аналіз стану та першочергові заходи / Київ: Вид-во ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 188 с.]. На сьогоднішній день діючі пости спостережень покривають лише 22 водних тіла.

Якщо відійти від вимог ВРД щодо організації системи моніторингу для потреб басейнового принципу управління водними ресурсами, то не менш вагомою у галузі проведення спостережень за гідрологічними параметрами є Всесвітня Метеорологічна організація.

За даними Всесвітньої метеорологічної організації моніторинг водних ресурсів повинен забезпечуватися хоча б даними мінімальної мережі з метою планування економічного освоєння водних ресурсів. Така мережа повинна бути створена якомога швидше з включенням в неї вже існуючих станцій.

Для нашого регіону підходить рівнинний фізико – географічний район, де 1 витратний пост повинен припадати на 1875 км² площі басейну, 1 пункт вимірювання стоку наносів – на 12500 км², дослідження якості води – на 37500 км². Площа басейну Південного Бугу становить 63700 км². Тобто, на дану територію повинно припадати 34 витратні пости, 5 пунктів вимірювання стоку наносів. За цими розрахунками кількість діючих гідрологічних постів в басейні р. Південний Буг не задовольняє вимоги ВМО щодо мінімальної мережі спостережень.

Отже, пропонується розташування гідрологічних створів в нижніх частинах великих річок, гідрометричні станції розташовують там, де витрата води змінюється досить суттєво, нижче впадіння крупних приток. Станції досить часто потрібно створювати поблизу великих міст з метою забезпечення цілого ряду суспільних потреб. Для цього критерію рекомендується відновити спостереження за витратою води на гідрологічних постах м.Вінниця та м.Миколаїв, які були переведені в рівневі. З огляду на вище викладене, та на принцип організації місць моніторингу описаний у ВРД, можна допустити, що гідрологічні пости повинні розташовуватися абсолютно у всіх місцях скидів забруднюючих речовин та в безпосередній близькості до водосховищ, які створюють серйозні коливання рівні та витрат води, для того, щоб визначення якості поверхневих вод проводилися з врахуванням гідрологічної складової. Місце розташування створу моніторингу повинно визначатися з урахуванням діючих гідрологічних постів і як можна ближче до нижньої межі водного тіла (в такому випадку отримані дані зможуть точно охарактеризувати забруднення, якому піддається водне тіло).